

Bruksutbygging i landbruket- avklaringsprosessar

Jon G. Lied

**Landbruk
Nordvest**

Bruksutbygging i landbruket; det store valet

- Ein eller fleire gongar i bondelivet
 - Med krav om 4% effektivitetsauke må produksjonen doblast i løpet av 22 år
- Eigne ønske om endringar
 - Overdraging
 - Utviding eller endring av produksjon
- Eller behov pga endringar i rammevilkåra t.d:
 - Lausdriftskravet
 - Krav om tunnelproduksjon for konsumleveransar av bringebær
- For mange (alle) vil det vere lurt å bruke tid på ein vegvalprosess før avgjerdsla blir teken

Vegval- ein del av prosessen

- Prosessen: Frå draumar til realisering
- Draumefasen viktig, men dokke må vidare
- Frå draumar til prosjekt
 - Driftsanalyse/økonomisk statuskartlegging- Kvar står vi?
 - «Det lå en gutt og lukte i turnipsåkerens gress»
- Vegval basert på ressursar, visjon og strategi
 - Ressurskartlegging- kva har vi?
 - «han hadde ingen lue, og ikke noen dress»
 - Visjon- kvar vil vi?
 - «og ha som mål i livet å kjøpe seg en Ford»
 - Strategi/handlingsplan- korleis skal vi komme dit?
 - «og den må slite orntli, som driver på akkord»
 - Handlingsplan
- Beslutning/gjennomføring

Prosess bør være obligatorisk og formalisert ved større vegval

- Men det er ofte mykje kjekkare å gå rette på beslutningane; skal den vere raud eller blå»
- Mange er ivrige på å få dokke ned i trakta
- «Tre år til planlegging- tre månader til gjennomføring»
- Vegvalsprosess skal ikkje vere ei «hastesak»
- Vegvalsprosessen må inkludere alle involverte
- Visjon-strategi-handling

NLR Dynamisk strategi

- Strategiverktøy med «danske aner»
- Tilpassa og utprøvd i Norge
- **Mål: Auka inntening ved heilhetleg økonomisk og produksjonsfagleg rådgiving.**
- Forpliktande, med framdrift, og målretta
- Andre aktørar tilbyr også bistand i vegvalsprosessar

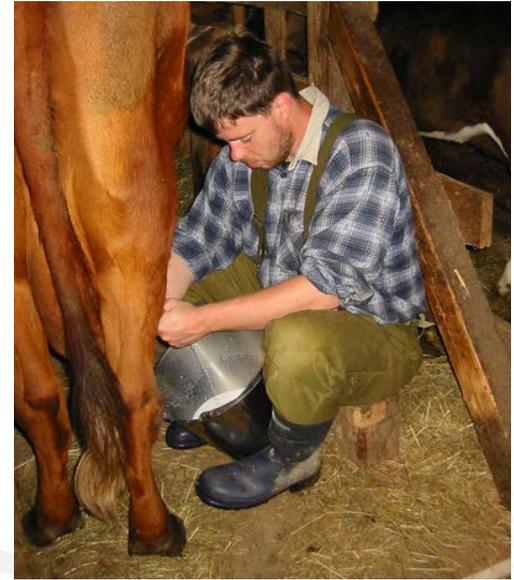
NLR Dynamisk strategi

For alle bønder som:

- Vil bedre økonomien
- Vil endre drifta
- Går med utbyggingsplanar
- Vil betre motivasjonen
- Vil ha klare mål og strategiar
- Vil nå måla dei har sett seg

**Norsk
Landbruksrådgiving**

NLR Dynamisk strategi

- Ressurskartlegging; garden og folket
- Utgreiing/skildring av verksemda
- Lønsemdsvurderingar aktuelle alternativ
- Risikoanalyse- rammer
- Konkretisering av visjon og strategiske mål
- Handlingsplan med framdrift
- Vegvalsrådgivinga kan bli avslutta på ulike stadium:
 - Plan for gjennomføring
 - Plan som fører fram til beslutning
- Oppfølging om lag ett år etter avslutning

Driftsgjennomgang økonomi

Bruker:

		Ok	Kommentar
1	Generelt	Ok	Kommentar
1.1	Har du klare mål for gården	v	
1.2	Trives du med jobben på gården	v	
1.3	Har du nok ferie og fritid	v	Vil ha det framover også
1.4	Har du god økonomisk oversikt	v	Følger med
1.5	Gjøres økonomiske vurderinger ved alle investeringer	v	Blitt flinkere
1.6	Har du kontroll på likviditeten	v	
1.7	Får du alltid beste avtaler mot kommune/kraftsels. ++		
1.8	Har du riktig strømvartale	x	Ta gjennomgang
1.9	Kan det gjøres enøk-tiltak	v	Bolighus under oppussing
1.10	Brukes riktig energikilde til oppvarming/tørking	v	Varmepumpe + ved
2	Banktjenester	Ok	Kommentar
2.1	Har du lån til 60 %	v	Med god margin (800V3 mill)
2.2	Har du lån til over 80 % av takst	v	
2.3	Har du riktig forhold pantelån/driftskred	v	Lav driftskreditt 50 000 kr

Risikoanalyse/rammebetingelser

Punkt:	Punkt:	Punkt:	Punkt:
Konsekvens:			
Forventning:			

Virksomhetsbeskrivelse

- Gårdsbruket tilhørende Ola Bonde

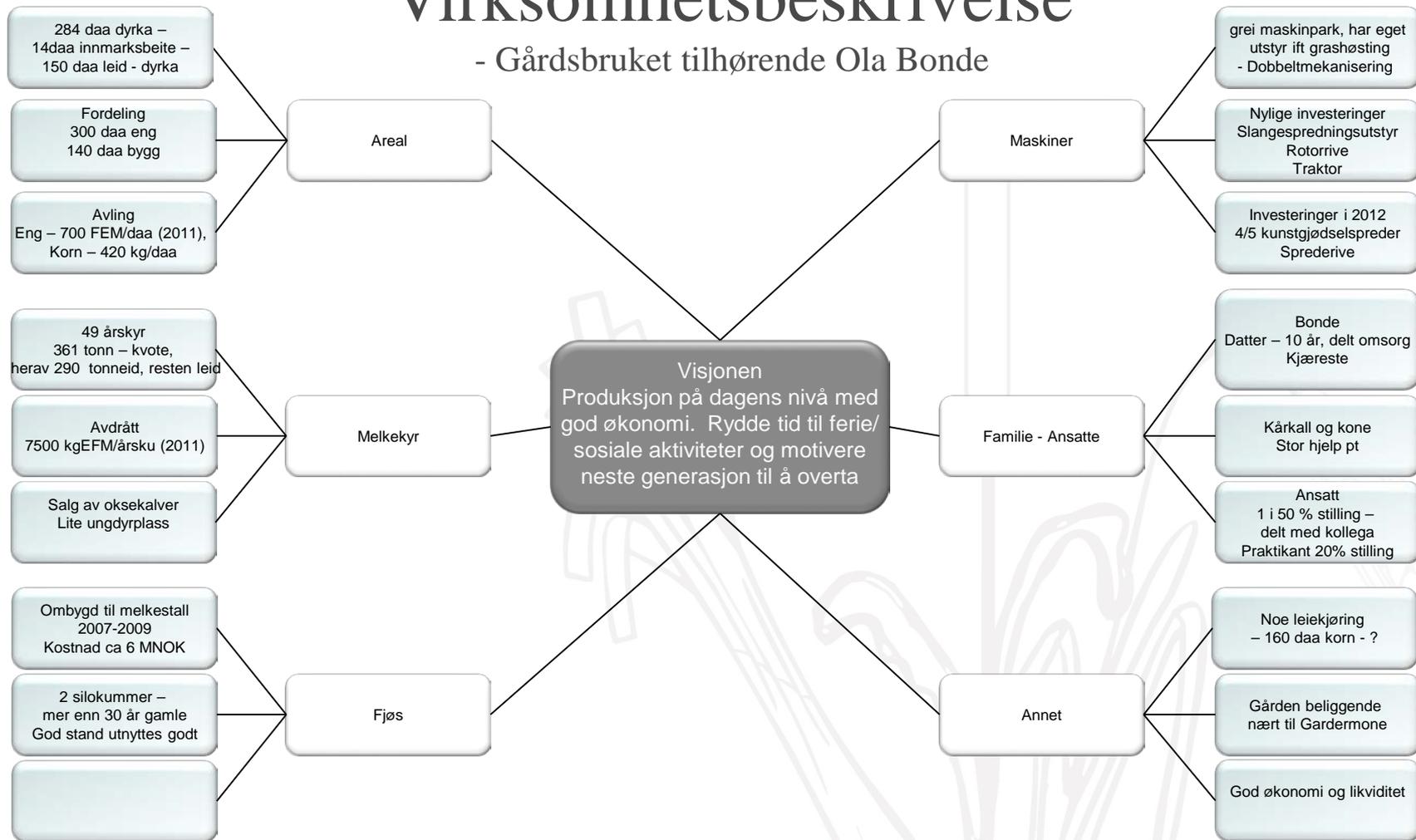

Foto: Jan Feraud, Norsk Landbruksutdanning

Foto: Jan Feraud, Norsk Landbruksutdanning

Foto: Jan Feraud, Norsk Landbruksutdanning

Foto: Jan Feraud, Norsk Landbruksutdanning

Strategiske mål og tiltak for Ola Bonde

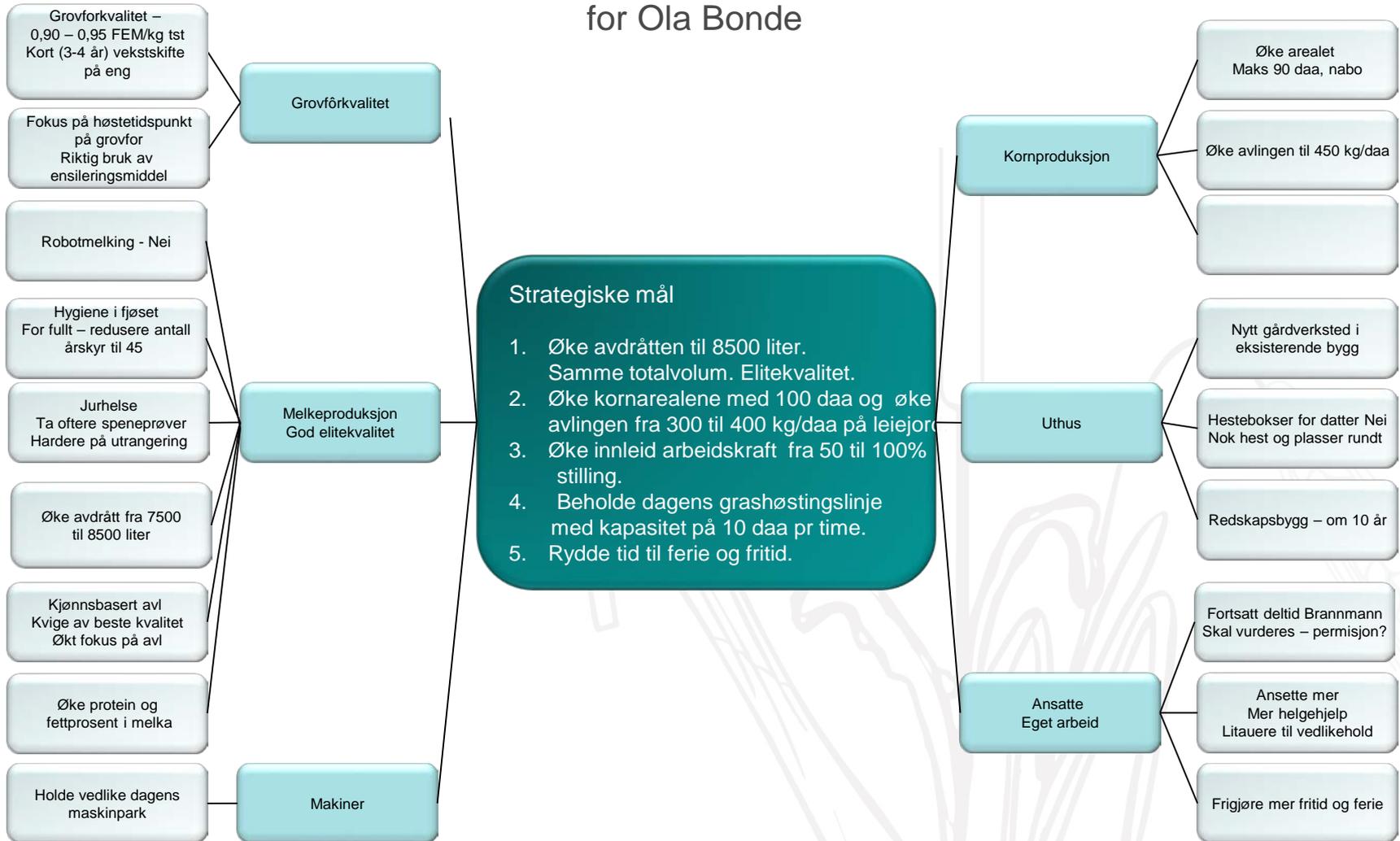

Foto: Inger Berntsen, Vidensenteret for Landbrug

Foto: Inger Berntsen, Vidensenteret for Landbrug

Foto: Inger Berntsen, Vidensenteret for Landbrug

Foto: Inger Berntsen, Vidensenteret for Landbrug

Norsk Landbruksrådgiving

Handlingsplan for (navn på gårdsbruker <small>SS_NORLAND</small>): Ola Bonde, Engvegen 18	Dato: 18/4-2012
Rådgiver: Lars Kjuus	

Strategisk mål:
Øke avdrått til 8500 liter/årskyt, samme totalvolum, elitemelk

Tiltak	Delmål	Oppnådd	Ansvarlig	Frist	Kommentar
1 Bedre forkvaliteten, fokus på høstetidspunkt	0,90 – 0,95 FEM/kg TS		OB	1/10-12	
2 Kortere omløp på enga	3-4 års omløp		OB	1/10-12	
3 Riktig bruk av ensileringsmiddel	0,90 – 0,95 FEM /kg TS		OB	1/7-12	
4 Ta oftere spenepøver	Følger opp Tine anbefaling		OB + ansatt	1/7-12	
5 Hardere på utrangering	Følger opp Tine anbefaling		OB	1/7-12	
6 Redusere antall årskyt	45		OB	1/12-12	
7					
8					
9					
10					

Oppnåelse av Strategisk mål/Dokumentasjon:

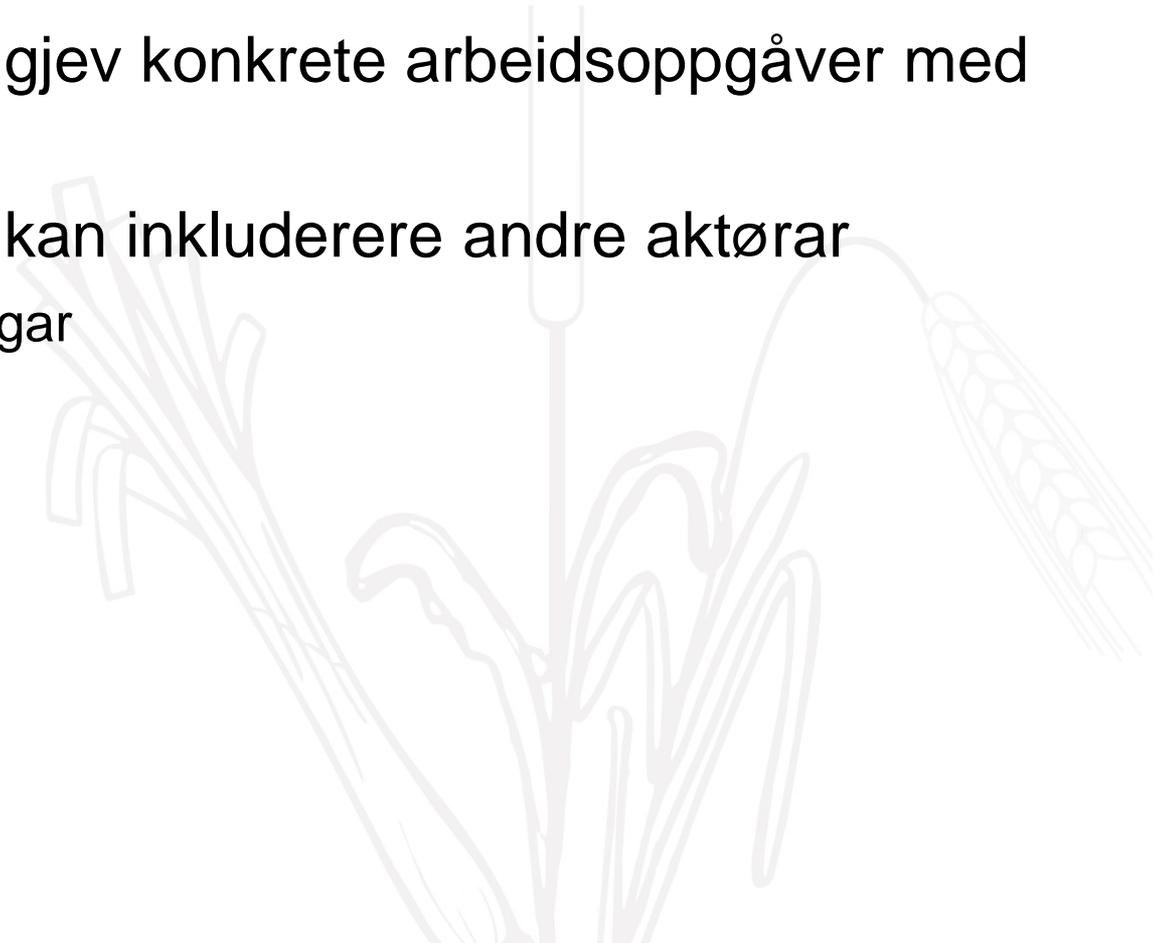
Avvik:

Plan for oppfølging:

Signatur kunde: _____ Signatur rådgiver: _____

Handlingsplan

- Handlingsplanen gjev konkrete arbeidsoppgåver med tidsfristar
- Handlingsplanen kan inkluderere andre aktørar
 - Bygningsplanleggar
 - Driftsplanleggar

Kva så?

- Gjennomfør det som er bestemt
- Justering av planar undervegs bør vere basert på grundige vurderingar.
- Evaluer tiltaket etter ei tid (1-2 år etter ferdigstilling)- ved manglande måloppnåing må det settast i verk justerande tiltak.
- Lukke til med prosess og prosjekt!

